

ИГОР РОСОХОВАТСКИ ЗАВЕЩАНИЕТО

Превод от руски: Александър Кючуков, 1988

chitanka.info

Епидемията „перпетуум мобиле“ обхвана света. Боледуваха крупни учени и доморасли изобретатели, гении и луди, високообразовани хора и упорити невежи, схватливи работяги и работливи тъпаци. Всеки се опитваше да построи вечен двигател. За своите опити те плащаха с разорение и отчаяние, безумие и самоубийство, но в оределите редици на изобретателите на вечния двигател се вливаха нови бойци. Изглеждаше, че няма да има край щурмът на сляпата стена, издигната от законите на природата.

И тъкмо тогава се появи Великия Скептик.

* * *

По-големият брат на Скептика, талантливият Майстор, беше маниак на тема вечен двигател. Изостави работата си във фабриката, отказа се от всичко, с изключение на едно — построяването на перпетуум мобиле. Майстора се разори, жена му го напусна, като си взе децата.

В края на краищата Майстора построи апарат, в който за сметка на разликата в налягането на газ в две колби ремъчни предавки неуморно въртяха колело. Майстора повика брат си и като му показа тържествуващ своята рожба, попита:

— Виждаш ли?

Бръчките по лицето му се изгладиха, очите му излъчваха щастие. По-малкият брат избягваше да го гледа в лицето. Той още тогава предвиди какво ще последва в бъдеще. А не знаеше как да спаси брат си от жестокото разочарование. Мислите му ту се мятаха, ту застиваха неподвижно, като че ли замираха в предчувствие на бедата. А устните прошепнаха:

— Виждам. Но що за апарат е това?

— Вечен двигател! — възкликна Майстора. — Помниш ли, ти твърдеше, че построяването му е невъзможно?

— Твърдя — тихо се съгласи Скептика.

— Как, и сега ли, когато е пред тебе? — изуми се Майстора.

— Това е двигател, но не вечен. Триенето поглъща част от енергията и се налага тя да се възобновява.

Лицето на Майстора се покри с петна. Той сви юмруци и каза:

— Вие, скептиците, все критикувате, не вярвате в нищо и нищо не създавате! Каква полза от вас?

По-малкият брат прие предизвикателството спокойно и възрази:

— Затова скептиците съкращават пътя към откритията и спестяват времето на търсещите. Скептиците намират грешките и предпазват от фатални стъпки. Не се сърди — избухливостта е лош съветник в тези работи. Не те упреквам, въпреки че от твоята упоритост пострадаха и други. За съжаление хората са склонни да вярват в онова, в което им се иска да вярват. Боледуват — и вярват в избавлението от болестите, смъртни са — и вярват в безсмъртието.

— Стига си ме поучавал! — извика Майстора. — Кой си ти да ме учиш мене? Дори не успя да станеш майстор, а си остана жалък калфа!

— Аз съм твой брат и ти желая доброто. А ти вървиш по безразсъден път.

— Това е моят път. Ако някой посмее да ми се изпречи на пътя, ще постъпя с него ето така! — Майстора грабна железния дилаф и го завърза на възел. Размахвайки това оръжие, нареди:

— А сега — вълн от моя дом!

На Скептика не му оставаше нищо друго освен бързо да си отиде.

А Майстора, привършвайки построяването на вечния двигател, го понесе към кметството да го преценят учените...

На другия ден го намериха мъртъв в леглото. Беше се отровил. Оставил бе бележка: „Прости ми, братко. Ти се оказа прав.“

Погребах го в бедняшкото гробище, поставиха обикновен неодялан надгробен камък. Майстора не остави дори жалките грошове, за да се плати на каменоделеца за епитафията на гроба, и тези грошове се наложи да събере брат му.

Скоро Скептика замина за Париж и постъпи в университета. В родния си град се завърна като известен математик. Предлагиха му да стане ректор на университета, но той отказа. Скептика откупи къщата, принадлежала някога на брат му, и се затвори в нея. До късна нощ седеше над изчисленията. Така изминаха много години...

Чак след двадесет години Скептика публикува труда „Защо е невъзможен вечният двигател“. Той доказа, че част от енергията при работата на всички механизми и всякакви „вечни“ двигатели — на колела, балонно-верижни и капилярно-фитилни, сифонни и живачни,

магнитни и сачмени — неизбежно се превръща в топлина и трябва да се възстановява. Доказа го не с думи, а с цифри, срещу които думите често са безсилни.

Трудовете му спестиха не само години напразен труд на много майстори, но им спасиха и живота. Скептика на никого не казваше, че това е паметник на брат му, загинал в неравен бой със законите на природата.

Скептика остаря, но не се промени. И прякорът му остана. Той просто стана Стария и Прочут Скептик. При него идваха писма от всички краища на света, пристигаха учени, за да проверят хипотезите си — няма ли да рухнат от един замах на острата му, безпощадна мисъл? Парите и славата течаха към него като река — онова, което не можа да постигне за себе си Майстора, създавайки вечен двигател, Скептика постигна, доказвайки, че такъв двигател е невъзможен.

Паметникът на брат му, почиващ върху масивен фундамент от точни изчисления, с годините ставаше все по-тежък и по-тежък. Той потушаваше безразсъдните избухвания на бунта срещу майката природа, чиито искри вечно тлеят в умовете на дръзките и неблагодарни нейни деца. Върху великолепната ажурна решетка на оградата, изградена от доказателства и насмешки, се разбиваше вятърът на свободомислието.

Стария Скептик умря в зенита на славата си. Не, не го погребяха под същия паметник като брат му. Той съумя да издигне за себе си нов неръкотворен паметник. И направи това в завещанието си...

Учителя прекъсна своя разказ, очаквайки някое от децата да си спомни думите на знаменитото завещание. Той за секунда забрави, че учениците му още не са изучавали този материал по физика.

— В завещанието му имаше само три думи — каза Учителя. — Ето ги...

Той щракна ключа на екрана, взе писалката и написа със светлинното перо: „ПРОВЕРЕТЕ МОИТЕ ИЗЧИСЛЕНИЯ“.

— Запомнете тези думи — продължи Учителя. — Нали благодарение на тях днес всеки първокласник може да построи вечен двигател?

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 37/1988 г.
Част от разказа „Что такое человек?“ или „Четыре урока“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.